

2/368-3030/7651

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Güvenlikle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Temsil Tazminatı Ödenmesi Hakkında Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ilişiktir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Nizamettin SEVGİLİ

Siirt Milletvekili

2.- Gaffar YAKIN

Afyon Milletvekili

3.- Hasan METİN

İzmir Milletvekili

4.- Burhan İSEN

Batman Milletvekili

5.- İrfan GÜNDÜZ

İstanbul Milletvekili

6.- Hayrettin ÖZDEMİR

Ankara Milletvekili

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 24/5/1983 tarihli ve 2829 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin 1 inci fıkrası ile ilgililerin prim veya kesenek ödemek suretiyle geçirmiş buldukları son 7 yıllık fiili hizmet süresi içinde en fazla fiili hizmet süresinin bulunduğu sosyal güvenlik kuruluşunun mevzuatının uygulanması ve bu mevzuata göre aylığa hak kazanılması halinde bu kurum tarafından aylığın bağlanması ve ödenmesi esası getirilmiştir.

Aynı maddenin 2 nci fıkrasında ise; kişilerin ellerinde olmayan nedenlerle görevlerinden ayrılmalarını gerektiren, malullük, ölüm, 5434 sayılı Kanun uyarınca yaş haddinden re'sen emekliye sevk edilme ile bağlı oldukları kurumun kanunla değiştirilmesi halleri için istisna getirilmiştir.

Süresi Kanunla 1, 2, 3 veya 5 yıl olarak belirlenen yönetim kurulu üyelikleri, Y.Ö.K. üyelikleri, Rekabet Kurulu üyelikleri, milletvekilleri ve belediye başkanları (erken seçim dolayısıyla) gibi kişilerin de ellerinde olmayan nedenlerle görevlerinden ayrılmaları söz konusu olmakta ve son defa bağlı oldukları kurumda 3 yıl 6 aylık hizmet süresi bulunmadığından son kurumlarınca aylık bağlanamamakta ve ilgililer emsallerine göre hak kaybına uğramaktadırlar. 20 nci dönem milletvekillerinin 3 yıl 4 ay olan iştirakçilik süreleri bu duruma örnek teşkil etmektedir.

Bu düzenleme ile süresi Kanunla belirlenen yönetim kurulu üyelikleri, kurul üyelikleri, milletvekilliği, belediye başkanlığı ve buna benzer görevlere atanan veya seçilen kişilerin emekli olma halleri her kurumun kendi mevzuatı içerisinde bırakılmış ve bu suretle hak kayıplarına sebebiyet verilmemesi sağlanmıştır.

Diğer taraftan; getirilen geçici madde ile de kanunun yürürlük tarihinden önce hak kaybına uğrayan kişiler ile bunların dul ve yetimlerinin durumlarının düzeltilerek eşitlik ilkesi gereğinin yerine getirilmesi sağlanmıştır.

Madde 2- 3284 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden bugüne kadar çeşitli kanun ile yasama organı üyeleri ile dışarıdan atanan bakanların kendilerine ve hak sahiplerine Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa göre emekli, dul ve yetim aylığı bağlanmıştır. Ancak, bu hükümler Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir.

Bu durumda 134 kişi bulunmaktadır. Bunlardan; 6 kişi 65 yaşından büyük, 4 kişi 65 yaşından küçük, 124 kişi ise dul ve yetimlerdir. Söz konusu kimseler mağdur ve muhtaç kişilerdir. Yeni düzenlenen yasalardan yararlanma imkanları da bulunmamaktadır.

Bu madde ile Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tabi hizmeti bulunmayan 70 kişinin de arasında bulunduğu yasama organı üyeleri ve dışarıdan atanan bakanların, 65 yaşından büyük olanların kendilerinin, ölenlerin ise dul ve yetimlerinin mağdur edilmemeleri sağlanmıştır.

Madde 3- Emekli aylığı bağlanana temsil tazminatı ödenebilmesi için T.C.Emekli Sandığı Kanununa eklenen uyum maddesi olup, yönetim ve denetim kurulu üyeliği dahil olmak üzere kamu kesiminde görev alanlara söz konusu tazminatın ödenmemesi amaçlanmaktadır.

Madde 4- TBMM üyelerine emekli aylığı bağlanırken makam ve temsil tazminat miktarlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamındaki kamu iktisadi teşebbüslerinde sözleşmeli olarak çalışmakta iken 5434 sayılı Kanunun geçici 191 inci maddesi uyarınca Sandıkla ilgilenmiş olanlardan, her ne sebeple olursa olsun görevlerinden ayrılarak diğer sosyal güvenlik kurumlarından birine tabi göreve girenler istekleri halinde Sandıkla ilgilerini sürdürmektedirler.

Ayrıca, gerek 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu gerekse 1479 sayılı Bağ-Kur Kanununda isteğe bağlı sigortalılık bulunmakta ve bu süreler dikkate alınarak kişilere emekli aylığı bağlanmaktadır.

Bu madde ile, diğer sosyal güvenlik kuruluşları ile paralellik sağlanması, 5434 sayılı Kanunda sınırlı uygulama alanı bulunan ve istisnai bir hak sağlayan uygulamanın kapsamının genişletilmesi amaçlanmıştır.

Bilindiği gibi, Anayasa Mahkemesinin iptal kararları geriye yürümez. Bu düşünceyle emekli aylığı alan yasama organı üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar ile bunların dul ve yetimlerinin yürürlükte bulunan Kanun hükümlerine göre yapılan ve borç tutarlarının tamamı ödenmiş bulunan borçlanmalar ile kesenek ve karşılıkları ödenmiş bulunan ek göstergelerin tutarlarının ilgililere iadesinin mümkün olmadığı düşünüldüğünden, borçlanma, intibak ve ek göstergelerin kazanılmış hak sayılarak geçerliliği sağlanmıştır.

Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce görevleri sona ermiş olanlar için 5434 sayılı Kanunun ek 68 inci maddesinde söz konusu edilen makam tazminatı, yüksek hakimlik tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesinde iki yıllık görev süresini doldurma şartı aranmayarak bu kişilerin mağdur edilmemeleri amaçlanmıştır.

Süresi kanunlarla belirlenen görevlere atanan veya seçilenlerden görevleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sona erenlerle, bunlardan emekli aylığı bağlanmış olup, herhangi bir nedenle emekli aylığı kesilmiş olanların sosyal güvenlik kurumları ile ilgilerinin kesildiği tarih ile ek madde uyarınca Sandıkla ilgilendirilmek üzere başvurdukları tarih arasında geçen dönem içinde Sandıkla ilgilendirilmeleri ve kısıtlı bir zaman süresince Sandıkla ilgilenmenin getireceği hak kayıplarının giderilmesi amaçlanmıştır.

Madde 5- a) Çeşitli kanunlara göre 7000 ve daha yüksek makam ve yüksek hakimlik tazminatı ödenmesi öngörülen kadrolarda bulunanlara 30000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere temsil tazminatı ödenmesi, temsil tazminatı göstergelerini kadro ve görev ünvanı itibarıyla farklı olarak belirlemeye Bakanlar Kurulu'nun yetkili kılınması,

b) Temsil tazminatına hak kazanma ve bu tazminatın ödenmesine ilişkin esasların belirlenmesi,

c) İlgili kanunlara göre kadro karşılığı sözleşmeli, sözleşmeli veya kapsam dışı statüde çalışanlara temsil tazminatının ödenmemesi, bu tazminata hak kazananlara personel veya teşkilat kanunları veya diğer kanuni düzenlemeler ile ödenmekte olan ek ödentilerin ve benzerlerinin, net tutarının temsil tazminatının net tutarından mahsup edilmesi, benzer ödemelerin neler olduğunu belirlemeye Bakanlar Kurulu'nun yetkili kılınması,

d) Makam tazminatı ile yüksek hakimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde toplam iki yıl bulunduktan sonra emekliye ayrılanlara temsil tazminatlarının buldukları en üst görev esas alınarak ödenmesi

amaçlanmıştır.

Madde 6- Bu maddelerde yer alan hükümler değişiklik yapılan ve eklenen maddelerde yeniden düzenlendiğinden yürürlükten kaldırılmaktadırlar.

Madde 7- Yürürlük maddesidir.

Madde 8- Yürütme maddesidir.

7

**SOSYAL GÜVENLİKLE İLGİLİ BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
VE TEMSİL TAZMİNATI ÖDENMESİ HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

Madde 1- 24/5/1983 tarihli ve 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki "res'en emekli olma" ibaresinden sonra gelmek üzere "süresi kanunla belirlenen vazifelere atanma veya seçilme" ibaresi eklenmiş ve Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 5- Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce kendilerine bu Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanmak suretiyle herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşunca aylık bağlananların veya bunlardan ölenlerin dul ve yetimlerinin istekleri halinde, müracaat tarihini takip eden ay başından itibaren aynı maddenin ikinci fıkrası hükmü uygulanmak suretiyle son defa tabi olduğu kurumca bu kurum mevzuatına göre aylık bağlanır ve ödenir. Diğer sosyal güvenlik kuruluşlarınca bağlanmış aylıkları aynı tarihten itibaren kesilir."

Madde 2- 26/10/1990 tarihli ve 3671 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyelerinin Ödenek, Yolluk ve Emekliliklerine Dair Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 8- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yasama organı üyelerinden ve dışarıdan atanan bakanlardan 65 yaşını doldurmuş bulunanlar ile bunların dul ve yetimlerine çeşitli kanunlarda yer alan hükümlere göre bağlanmış bulunan aylık ve sair tazminatlara ilişkin olarak yapılan her türlü işlem ve tahsisler kazanılmış hak olarak saklı olup bağlanmış bulunan emekli, dul-yetim aylıkları ile sair tazminatların Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına ödenmesine devam olunur.

Ayrıca Bu Kanunun 5 inci maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden tazminat almakta iken, bu maddenin yürürlükten kalkması sonucu tazminatları kesilen ve T.C.Emekli Sandığı'ndan da temsil tazminatı ödenmeyen yasama organı üyeleri ile dışarıdan atanan bakanların kendilerine, dul ve yetimlerine 5434 sayılı Kanunun ek 68 inci maddesindeki esaslar dahilinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden temsil tazminatı ödenir. Bu tazminatlar ödendikçe faturası karşılığında Hazine'den tahsil olunur."

Madde 3- 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun ek 68 inci maddesinin birinci fıkrasındaki "makam veya yüksek hakimlik" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve temsil" ibaresi, üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Temsil tazminatı; yönetim ve denetim kurulu üyelikleri dahil olmak üzere kamu kesiminde her ne suretle olursa olsun aylık veya ücret alıp almadıklarına bakılmaksızın görev alanlara bu durumları devam ettiği sürece ödenmez. Tazminattan yararlanırken, yararlanma şartlarını kaybedenler en geç bir ay içinde durumu Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'ne bildirirler. Bu durumun ortaya çıktığı tarihi takip eden ay başından itibaren tazminat ödenmesine son verilir. Zamanında bildirimde bulunmayanlara ödenen tazminat kanuni faizi ile birlikte geri alınır."

Madde 4- 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun ek 48 inci maddesinin son fıkrasındaki "En yüksek ek gösterge rakamı" ibaresinden sonra gelmek üzere "emekliliklerinde ise iştirakçilerin yararlanmakta olduğu en yüksek makam ve temsil tazminatı rakamları" ibaresi ile aşağıdaki ek ve geçici maddeler eklenmiştir.

"Ek Madde 76 – Süresi Kanunlarla belirlenen görevlere atanan veya seçilenlerden görevleri sona erenlerin Sandıkla kurmuş oldukları ilgi Sandığa yapacakları başvuru tarihini izleyen aybaşından itibaren devam ettirilir.

Bunların emekli kesenekleri görevden ayrıldıkları tarihteki emekli keseneğine esas aylık derece, kademe ve ek göstergeleri üzerinden keseneğe esas diğer unsurlarda nazara alınmak suretiyle hesaplanır ve ilgililer tarafından ait olduğu ay içinde Sandığa ödenir.

Bu suretle geçen sürenin her yıl bir kademe her üç yılda bir derece yükseltmek ve öğrenim durumları itibariyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinde belirlenen en son yükselebilecekleri derece ve kademeyi geçmemek kaydıyla emekli keseneğine esas derece ve kademeleri yükseltilir ve ek göstergeleri bu derecelere göre Ek 48 nci madde hükümleri uygulanmak suretiyle tespit edilir.

Bunlardan Sosyal Sigortalar Kurumu veya 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine tabi kurumlarda çalışanların kesenekleri kendileri, karşılıkları ise çalıştıran işverenden tahsil edilir.

Kesenek ve karşılıklarını bu maddede belirtilen sürede yatırmayanların o aya ait hizmetleri sayılmaz.

Bir süre Sandıkla ilgilendirildikten sonra veya ilgisi kurulmadan önce yaptığı ilgilenme isteğinden vazgeçenler bir defaya mahsus olmak üzere yeniden Sandıkla ilgilendirilme isteğinde bulunabilirler.

Bu suretle geçen süreler kazanılmış hak aylıklarında ve emekli ikramiyesinin hesabında dikkate alınmaz. Ancak, işçi statüsünde çalışanların 1475 sayılı İş Kanunundan doğan hakları saklıdır."

"Geçici Madde 207- Yasama organı üyeleri ve dışarıdan atanan bakanlar ile bunların emekli veya dul ve yetimlerinden 1/7/1990 tarihinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar yürürlükte bulunan kanunların ilgili hükümlerine göre borçlanma işlemleri yapılmış ve tahakkuk eden borçları ödenmiş olanların bu borçlanmaları ile intibak ve ek göstergeleri geçerli sayılır."

"Geçici Madde 208- Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce görevleri sona ermiş olanlar için Kanunun ek 68 inci maddesinde söz konusu edilen makam tazminatı, yüksek hakimlik tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesinde iki yıllık görev süresini doldurma şartı aranmaz. Ancak bu hüküm 92 nci madde kapsamına girenler hakkında uygulanmaz."

"Geçici Madde 209- Süresi Kanunlarla belirlenen görevlere atanan veya seçilenlerden görevleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sona erenler istekleri halinde 5434 sayılı Kanunun Ek 76 ncı maddesi hükümlerine göre başvuru tarihi ile sosyal güvenlik kuruluşları ile ilgilerinin kesildiği tarih arasında geçen dönem için Sandıkla ilgilendirilirler.

Bu suretle ilgileri kurulanların görevden ayrıldıkları tarihteki derece ve kademeleri başlangıç alınmak, borçlandıkları sürenin her yılı için bir kademe ilerlemesi her üç yılı için bir derece yükselmesi uygulanmak suretiyle bulunacak derece, kademe ve ek göstergelerinin başvuru tarihindeki tutarı üzerinden hesaplanacak kesenek ve karşılıkların toplamı adlarına borç kaydedilir. Bunlar borcun kendilerine tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde defaten ödemek zorundadırlar.

Görevlerinden ayrıldıkları tarihte tespit edilmiş emekli keseneğine esas aylığı bulunmayanlar hakkında pirim ödeme süreleri ve öğrenim durumlarına göre tespit edilecek derece, kademe ve ek göstergeler esas alınmak suretiyle yukarıdaki hükümler uygulanır.

Bunlardan Sandıkça bağlanmış emekli aylıkları, herhangi bir nedenle kesilmiş yada iptal edilmiş olanlar hakkında da ödenmiş olan emekli aylıklarının defaten tahsili suretiyle yukarıdaki fıkralara göre işlem yapılır."

Madde 5- a) Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ile 2914 sayılı Yüksek Öğretim Personel Kanununa göre makam veya yüksek hakimlik tazminatı öngörülen kadrolarda bulunanlardan Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenecek olanlara 30000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere temsil tazminatı ödenir. Temsil tazminatı göstergelerini kadro ve görev ünvanı itibarıyla farklı olarak belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

b) Temsil tazminatı, Damga Vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaz ve bu tazminata hak kazanma ve ödemelerde makam tazminatı ile yüksek hakimlik tazminatına ilişkin hükümler uygulanır.

c) Teşkilat veya özel kanunlarında yer alan hükümlere göre kadro karşılığı sözleşmeli, sözleşmeli veya kapsam dışı statüde çalışanlara temsil tazminatı ödenmez. Bu tazminata hak kazananlara personel veya teşkilat kanunları veya diğer kanuni düzenlemeler ile kaynağı ne olursa olsun ödenmekte olan döner sermaye katkı payları, fiilen yapılmayan ders karşılığı ek ders ücreti ödemeleri, fon, ek ödeme, teşvik ödemesi ve benzeri ödemelerin aylık net tutarları, temsil tazminatının net tutarından mahsup edilir. Benzeri ödemelerin kapsamı ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenir. Bu tazminat her ne şekilde olursa olsun ikramiyelerin veya başka bir ödemenin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

d) Makam tazminatı ile yüksek hakimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde toplam iki yıl bulunduktan sonra emekliye ayrılanlara temsil tazminatları buldukları en üst görev esas alınarak ödenir.

Madde 6- 26/10/1990 tarihli ve 3671 sayılı Kanunun değişik 2 nci maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları, değişik 5 inci maddesi ile geçici 3, 6 ve 7 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 7- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 8- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.